

Sygn. akt III AUz 76/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2018r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Grażyna Czyżak

Sędziowie: SA Daria Stanek

SO del. Tomasz Koronowski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2018r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z udziałem R. R.

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym w stosunku do R. R.

na skutek zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

na punkt 2. postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2017r., sygn. akt VII U 3458/17

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUz 76/18

UZASADNIENIE

Płatnik składek H. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 21 marca 2017r. w przedmiocie podlegania R. R. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartej przez ubezpieczonego umowy z płatnikiem składek w wyszczególnionych w decyzji okresach i ustalenia z tego tytułu podstaw wymiaru składek.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania na koszt skarżącego.

W piśmie procesowym z dnia 12 grudnia 2017r. skarżący cofnął odwołanie, wskazując na niekorzystne wyroki Sądu Okręgowego, jakie zapadły w analogicznych sprawach.

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017r. sygn. akt VII U 3458/17 Sąd Okręgowy w Gdańsku umorzył postępowanie w sprawie (pkt 1.) oraz odstąpił od obciążenia H. K. kosztami postępowania należnymi stronie przeciwnej (pkt 2.).

Uzasadniając rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów Sąd Okręgowy wskazał, iż w niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że stroną wygrywającą postępowanie odwoławcze jest pozwany organ rentowy. Zasadą orzekania o kosztach w postępowaniu cywilnym, zgodnie z art. 98§1 kpc, jest to, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Od wskazanej zasady przewidziane są jednak wyjątki.

W myśl przepisu art. 102 kpc w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Hipoteza przepisu art. 102 kpc, odwołująca się do występowania przypadków szczególnie uzasadnionych" pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego przepisu powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2014r., I ACa 9/14).

Sąd Okręgowy podkreślił, że przedmiotowa sprawa jest kolejną z kilkudziesięciu spraw o tożsamym przedmiocie toczących się przed tutejszym Sądem. Sprawy te dotyczą objęcia uczestników obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznym z tytułu ramowo zawieranych, kompleksowych umów z płatnikiem składek. Wynikają one z jednej kontroli, co potwierdza protokół i w zasadzie mogłyby być objęte jedną decyzją, podobnie jak dzieje się to w przypadku innych postępowań administracyjnych dotyczących wielu podmiotów.

Wydanie wielu decyzji (dotyczących każdego zainteresowanego z osobna) jest zazwyczaj zabiegiem czysto technicznym. Z tego względu wielość decyzji nie powinna się przekładać na zwielokrotnienie kosztów zastępstwa prawnego, zwłaszcza, że stan faktyczny i prawny w każdej ze spraw jest identyczny. W takiej sytuacji, nakład pracy pełnomocnika pozwanego we wszystkich sprawach nie jest o wiele większy, niż gdyby prowadzona była jedna sprawa z udziałem tylko jednego zainteresowanego.

Sąd I instancji wyjaśnił także, iż Sądowi z urzędu wiadome jest, że pozwany uzyskał już koszty zastępstwa procesowego m.in. w sprawach o sygn. VII U 3373/17, VII U 3374/17, VII U 3375/17, VII U 3382/17 - z odwołań tego samego podmiotu od decyzji wynikających z tej samej kontroli.

Zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów wywiódł pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów art. 98 i 109 § 2 oraz 102 kpc. Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt. 2. i zasądzenie kosztów procesu w kwocie 90 zł, ewentualnie o uchylenie postanowienia w pkt. 2. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że orzeczenie Sądu Najwyższego, na które powołuje się Sąd I instancji, oparte zostało na nieco innym stanie faktycznym, gdyż w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym wydanych zostało 663 decyzji czyli kilkaset, a nie kilkadziesiąt jak w niniejszej sprawie. Inna też była wartość przedmiotu sporu dla poszczególnych spraw. W niniejszej sprawie pełnomocnik organu rentowego wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych, tj. od wartości przedmiotu sporu, która we wszystkich sprawach dot. płatnika H. K. jest stosunkowo niewielka i mając ją na uwadze wynosi 90 zł, tj. mniej niż minimalne koszty zastępstwa procesowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie zasądził kosztów zastępstwa procesowego pomimo, iż pełnomocnik organu rentowego był obecny na rozprawie dnia 20 grudnia 2017r.

Organ rentowy podkreślił, iż przygotowanie takiej ilości spraw wiązało się dla pozwanego z dużym zaangażowaniem na kilka dni kilku osób w celu skompletowania indywidualnie każdej sprawy i skopiowania wszystkich potrzebnych do rozstrzygnięcia dokumentów. Nadto, to płatnik składek zainicjował spór, stąd już od tej chwili musiał liczyć się, że na wypadek przegranej zobowiązany będzie pokryć koszty procesu poniesione przez przeciwnika. Pozwany zauważył również, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych dysponuje środkami publicznymi w postaci Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w związku z tym potraktowanie niniejszej sprawy w kwestii kosztów jako wypadek szczególnie uzasadniony, gdzie znajduje zastosowanie art. 102 kpc, nie znajduje podstaw.

Płatnik nie ustosunkował się do zażalenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy odstępując od obciążania H. K. kosztami zastępstwa procesowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w sposób prawidłowy zastosował przepis art. 102 kpc, podkreślając - za Sądem Najwyższym (uzasadnienie postanowienia z dnia 11 maja 2012r., I UZ 17/12) - że wydanie przez organ rentowy wielu decyzji dotyczących wysokości podstawy składek (czy jak w omawianej sprawie ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym) na ubezpieczenie społeczne osobno do każdego ubezpieczonego (pracownika tego samego pracodawcy) nie powinno przekładać się na zwielokrotnienie kosztów zastępstwa procesowego stron. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy nadał znaczenie okoliczności wydania indywidualnych decyzji zwłaszcza przy ocenie zaistnienia szczególnego przypadku przewidzianego w art. 102 kpc. Wskazał, że wynikiem postępowania toczącego się w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników jednego pracodawcy powinna być jedna decyzja skierowana do płatnika składek, jako jedyne go dłużnika. Wydanie wielu decyzji (dotyczących każdego zainteresowanego pracownika z osobna) jest zabiegiem czysto technicznym i nie powinno się przekładać na zwielokrotnienie kosztów pomocy prawnej udzielonej stronom, w szczególności dlatego, że stan faktyczny i prawny w każdej ze spraw jest identyczny.

Przy ocenie przesłanek z art. 102 kpc należy przede wszystkim brać pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawiloość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda, co do zasadności zgłoszonego roszczenia, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. W judykaturze przyjmuje się, że całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011r., I CZ 26/11, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2011r., II CZ 51/11, niepubl.).

Przekładając powyższe na grunt analizowanej sprawy, zaznaczyć trzeba, że organ rentowy reprezentowany był w procesie przez radcę prawnego będącego jego pracownikiem, a tym samym nie poniósł on wysokich nakładów na prowadzenie procesu. Czynności radcy prawnego pozwanego obejmowały wniesienie - jednobrzmiącej w wielu analogicznych sprawach toczących się przed Sądem Okręgowym w Gdańsku - odpowiedzi na odwołanie. Oczywiście Sąd nie kwestionuje, że opracowanie tej odpowiedzi wymagało dużego nakładu pracy ze strony pełnomocnika organu rentowego (względnie – jak podnosi pozwany – zespołu ludzi), niemniej jednak przygotowane raz pismo było później składane w niezmienionej formie w pozostałych sprawach toczących się z odwołania H. K., co oznacza, że pozwany nie ponosił kosztów związanych z koniecznością składania kolejnych pism procesowych. Podkreślenia wymaga, iż w okolicznościach niniejszej sprawy koszty postępowania odwoławczego poniesione przez organ rentowy są na tyle niewysokie, iż odstąpienie od obciążania płatnika tymi kosztami nie stoi w sprzeczności z zasadami słuszności i zasadami współzycia społecznego, co ewentualnie mogłoby wskazywać na brak przesłanek do odstąpienia od obciążania skarżącej kosztami postępowania. Do tego żądane koszty należało uznać jako niewspółmierne do podjętych przez pełnomocnika czynności, które z uwagi na szereg spraw z udziałem płatnika, nie wymagały w niniejszej sprawie żadnego merytorycznego nakładu pracy. Co więcej, zwrot kosztów zastępstwa procesowego dla radcy prawnego nie może służyć finansowaniu pracy pracowników pozwanego zajmujących się obsługą prawną tego podmiotu.

Sąd I instancji trafnie też wskazał, iż na rzecz pozwanego zasądzono koszty zastępstwa procesowego w postępowaniach w analogicznych sprawach toczących się między tymi samymi stronami, co również przemawia za uznaniem, że w sprawie zachodzi przedstawiony powyższej szczególnie wypadek w rozumieniu art. 102 kpc. Zdaniem sądu odwoławczego nie ma podstaw do mnożenia kolejnych kosztów na rzecz organu rentowego.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie uznał, że nakład pracy pełnomocnika pozwanego we wszystkich sprawach z odwołań H. K. od indywidualnych decyzji o ustalenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym nie jest o wiele większy, niż gdyby prowadzona była jedna sprawa z udziałem wszystkich zainteresowanych (pracowników wnioskodawcy). Również zatem niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces - pozwanego do stopnia zawikłaności sprawy i nakładu pracy pełnomocnika, przy uwzględnieniu przedmiotu sporu oraz przebiegu postępowania sądowego, przemawiała za uznaniem takiej sytuacji za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 kpc.

Podkreślić także trzeba, że odwołujący, biorąc pod uwagę rozstrzygnięcia zapadłe w analogicznych sprawach toczących się z jej odwołań, dostrzegł brak potrzeby dalszego prowadzenia postępowania i cofnął odwołanie, chcąc między innymi uniknąć dalszych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem. Zachowanie odwołującego należy więc ocenić jako racjonalne i mające na celu uniknięcie generowania dodatkowych kosztów oraz straty czasu w związku z toczącym się postępowaniem, nie tylko po swojej stronie, ale też po stronie pozwanego. Zaznaczyć również należy, iż odstąpienie od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego z uwagi na zasadę niez wielokrotniania kosztów zastępstwa procesowego w żadnej mierze nie oznacza również dyskryminacji profesjonalnych pełnomocników procesowych organu rentowego, gdyż o rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego w zaskarżonej części decydował fakt wystąpienia przesłanek z art. 102 kpc, a nie personalia pełnomocników pozwanego. Nadto – w kontekście prawidłowości zastosowania w sprawie art. 102 kpc – zupełnie niezrozumiałe dla sądu odwoławczego jest stwierdzenie organu rentowego, że ZUS dysponuje środkami publicznymi w postaci Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie wyklucza to bowiem w żaden sposób ewentualnego nieobciążania płatnika obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego.

Mając na uwadze powyższe, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając zażalenie pozwanego za niezasadne, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 397§2 kpc, orzekł jak w sentencji.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSO del. Tomasz Koronowski